

Jorge Luis Borges, argentinský spisovatel, se proslavil svými povídkami, básněmi a eseji, v nichž se zabýval problémy z oblasti literatury a filozofie. Mezi takto zaměřená díla patří i povídka *Autor Quijota Pierre Medard*, v níž Borges praví, že je mnohem důležitější, kdo příběh vypráví, než-li o čem samotný příběh je. Některé z vás možná toto tvrzení překvapí, avšak následující rozbor povídky vám přiblíží, co autora vede k tomuto závěru.

Proč se Borges rozhodl tuto povídku psát? Prý proto, že chce po vydání katalogu děl svého přítele Pierra Menarda, v němž byla některá díla přidána a některá naopak scházela, uvést věci na pravou míru. Uvádí proto výčet **viditelných děl**, a to v chronologickém pořadí. Co je to ale ono viditelné dílo? A existuje nějaké neviditelné dílo? Pokud ano, je to dílo „podzemní, nekonečně statečné, neporovnatelné a také nedokončené“. A tímto statečným dílem je i nové napsání slavného Dona Quijota, k čemuž se odhodlal právě Menard.

Tento muž zasvětil svůj život napsání dona Quijota, avšak nešlo o mechanický přepis originálu, ale o napsání příběhu tak, aby se slovo za slovem shodovalo s textem Miguela de Cervantese. Ještě jednou upozorňuji, že cílem tohoto muže, který se jako by stal sám donem Quijotem, nebylo kopírování jeho slavnějšího předchůdce. Jakým způsobem chtěl docílit toho, aby bez plagiátorství napsal vše stejně jako Cervantes? Především se musel stát sám Cervantesem. Naučí se španělsky, bude bojovat proti Maurům a Turkům, zapomene na vše, co se stalo ve světových dějinách v letech 1602-1918 atd. Některým z vás se možná zdají tyto cíle jako utopické, avšak vyslechněte si, co Borges vypráví dále...

Toto vše bylo pro Menarda příliš jednoduchou cestou, jak sepsat svůj životní počín. Mnohem složitější je totiž zůstat Pierrem Menardem a jako Pierre Menard napsat Dona Quijota. Sám si však uvědomuje, že by musel být nesmrtelným, aby se mu něco takového podařilo. **Snází se tedy rekonstruovat v doslovném znění Cervantesovo dílo**, přičemž se řídí dvěma zákony:

- 1) může zkoušet formální a psychologické varianty
- 2) tyto varianty musí obětovat původnímu textu

Proč však chce Menard napodobit právě toto dílo? Menardova postava odpovídá: „Quijote není nutný. Mohu podrobně promyslet, jak ho napsat, mohu ho napsat, aniž se dopustím tautologie.“ Sám si uvědomuje, že je jeho cíl bezcenný: uvědomuje si, že jeho dílo nikdo neocení, navíc si je vědom vlastního neúspěchu (viz poznámka, že by musel být nesmrtelný, aby se mu něco takového povedlo).

Zajímá vás zřejmě, jaké jsou rozdíly mezi Cervantesovým a Menardovým Donem Quijotem. Shrňme si je do několika základních bodů tak, jak je popisuje Borges. Především psát dona Quijota v 17. století bylo nutné, až osudové. Psát ho ve 20. století je skoro nemožné! Cervantes staví neohrabaně realitu své země do protikladu ke smyšleným rytířským příběhům. Na rozdíl od toho Menard zavrhuje tento lokální kolorit. Pokud se zaměříme na podrobnosti, pak je ve 38. kapitole obsažen proslav don Quijota o válečnictví a vědách – Cervantesův Quijote rozhodne spor v neprospěch věd, protože sám autor byl vysloužilým vojákem. Zajímavější je to, že se stejně rozhodne i Quijote Menardův. Zde je důvodem to, že se Menard podřídil psychologii svého hrdiny. (Jiní v tom ovšem vidí pouhý přepis.) Možná tak ironicky hlásal názory, které byly opakem jeho vlastních názorů. Na závěr lze říci, že **přestože se texty shodují, je podle Borgese text Menardův bohatší**.

Menard dle Borgese vymyslel novou metodu úmyslného anachronismu a chybného přisuzování autorství. Tím Medard obohatil nedokonale rozvinuté umění četby. Tato metoda navíc skýtá neomezené množství aplikace.